

Министарство здравља Републике Србије

Посебна радна група за примену плана активности пре и у току пандемије грипа

Институт за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ Београд
Одељење за превенцију и контролу заразних болести

Предмет: Нове смернице за спровођење надзора над новим вирусом грипа А(Х1Н1)в на територији Републике Србије

У земљама где је регистровано присуство и ширење новог вируса грипа А(Х1Н1)в, кроз надзор је неопходно континуирано спроводити мониторинг епидемиолошких, клиничких и вирусолошких карактеристика вируса, као и утицаја на здравствени систем. Циљ надзора је праћење кретања оболевања глобално, спровођење мера контроле, развијање и допуна/измена стратегија у поступку са откривеним случајевима и успоравање ширења вируса у заједници, као одговора здравственог система у целини.

У складу са новим препорукама и захтевима СЗО и актуелном епидемиолошком ситуацијом новог грипа А (Х1Н1)в у Србији, након детекције првих случајева новог вируса грипа А (Х1Н1)в и лабораторијски потврђених 100 случајева, није потребно спроводити лабораторијско тестирање узорака сваког суспектног случаја.

Истраживање случајева и лабораторијско тестирање вршиће се **само** у следећим ситуацијама:

1. У циљу лабораторијске потврде случајева у окрузима у којима нису до сада дијагностиковани
2. Код случајева са тешком клиничком сликом која захтева хоспитализацију
3. У циљу мониторинга циркулације новог вируса грипа А (Х1Н1)в и других сојева вируса грипа, као и других респираторних вируса у складу са препорукама референтних институција.

Активности епидемиолошких служби

Активности надлежних епидемиолошких служби на територији округа где нису лабораторијски потврђени случајеви обољења изазвани новим вирусом грипа А(Х1Н1)в:

1. Лабораторијско тестирање узорка суспектних случајева ће се спроводити само на територији оних округа који немају регистроване потврђене случајева (територија надлежности ЗЗЈЗ Ваљево, ЗЗЈЗ Зајечар, ЗЗЈЗ Крушевац, ЗЗЈЗ Туприја, ЗЗЈЗ Лесковац, ЗЗЈЗ Пирот, ЗЗЈЗ Врање, ЗЗЈЗ Ужице, ЗЗЈЗ Зрењанин...) до највише лабораторијски потврђена 3 случаја. На територији надлежности наведених ЗЗЈЗ поступати у складу са процедурама из Стручно методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења новог соја вируса

A(X1N1) у Србију. У епидемиолошке критеријуме у дефиницији суспектног случаја уврстити и особе из контаката са особом која је била на Егзиту, а која је лабораторијски потврђена, укључујући и контакте другог реда (вероватни случајеви).

2. Континуирано спроводити недељно извештавање путем збирних пријава обољења сличних грипу („ИЛИ“/ОСГ) по дефиницији* из надзорних јединица на територији надлежности у дефинисаном временском интервалу.

***Обољење слично грипу (ОСГ)** је оно код којег постоји изненадна појава фебрилности (изнад 38°C), праћена боловима у мишићима и зглобовима, сувим кашљем и симптомима од стране горњих респираторних путева.

Након регистравања лабораторијски потврђених случајева поступати у складу са активностима надлежних епидемиолошких служби на територији округа где су лабораторијски потврђени случајеви инфекције изазване новим вирусом грипа А(X1N1)в.

Активности надлежних епидемиолошких служби на територији округа где су лабораторијски потврђени случајеви обољења изазвани новим вирусом грипа А(X1N1)в

1. Надлежни ИЗЈЗ/ЗЗЈЗ прикупљају пријаве из примарне здравствене заштите о вероватним случајевима новог вируса грипа А (X1N1)в, прилог 1. На територији надлежности ИЗЈЗ/ЗЗЈЗ на којима су лабораторијски потврђени случајеви новог грипа А (X1N1)в, случајеве из контаката са импортованим случајевима који су лабораторијски потврђени, као и контакте другог реда, укључујући и епидемиолошки податак о контакту са особом која је била на Егзиту, а која је лабораторијски потврђена или вероватна, уколико дође до појаве симптома, сврставати у вероватне случајеве. За сваки вероватан случај потребно је водити евиденцију на основу података из пријаве на територији надлежности и на крају недеље податке доставити Одељењу за превенцију и контролу заразних болести ИЗЈЗ Србије, да би били унети у линијску листу оболелих случајева новог вируса грипа А(X1N1)в. Потребно је ретроградно доставити податке о вероватним случајевима са територије надлежности у периоду од 20.7.2009. године, уколико се располаже таквим подацима.

2. У случајевима када тежина клиничке слике суспектног/вероватног случаја новог вируса грипа/болести сличне инфлуенци захтева хоспитализацију, неопходно је да се изврши узорковање материјала и епидемиолошко испитивање уз попуњавање обрасца у прилогу 2, који се по добијању позитивног лабораторијског налаза доставља Одељењу за превенцију и контролу заразних болести ИЗЈЗ Србије.

Извештајни образац за лабораторијски потврђене случајеве новог вируса инфлуенце А(X1N1)в са сетом клиничких података (прилог 2) допунити у сарадњи са клиничарима на крају хоспитализације и податке доставити Одељењу за превенцију и контролу заразних болести ИЗЈЗ Србије.

3. Континуирано спроводити извештавање недељно путем збирних пријава обољења сличних грипу („ИЛИ“/ОСГ) по дефиницији* из надзорних јединица на територији надлежности у дефинисаном временском интервалу.

**Обољење слично грипу(ОСГ) је оно код којег постоји изненадна појава фебрилности (изнад 38°C), праћена боловима у мишићима и зглобовима, сувим кашљем и симптомима од стране горњих респираторних путева.*

4. Лабораторијски потврђене случајеве новог вируса грипа уносити у збирне пријаве по узрастним групама под дијагнозом J10 инфлуенца вирус идентифицијатум, а вероватне случајеве новог вируса грипа под дијагнозом J11 вирус нон идентифицијатум.

5. Успоставити активни надзор над **тешком акутном респираторном болести**** у надзорним јединицама интензивне неге на територији надлежности уз успостављање извештавања у режиму недељног нултог. При појави случаја/или смртног исхода, спровести хитно епидемиолошко истраживање, узорковање материјала за вирусолошка испитивања и хитно известити Одељење за превенцију и контролу заразних болести ИЗЈЗ Србије.

До 7.8 2009. године доставити број и називе надзорних јединица са одговорним особама Одељењу за превенцију и контролу заразних болести ИЗЈЗ Србије, а од 10.8. 2009. године отпочети са активним надзором, уз очекивани први недељни нулти извештај 17.8.2009. године са територије надлежности. Укључити јединице интензивне неге на територији надлежности у надзорне јединице, а посебно оне на педијатрији, пулмологији, гинекологији...

У складу са захтевом СЗО неопходно је доставити податке о узрасту и полу за сваки случај тешке акутне респираторне болести, као и смртном исходу уколико до истог дође.

*** Особа испуњава критеријум болести сличне инфлуенци и има ослабљено или отежано дисање и захтева хоспитализацију и/или интензивну негу.*

6. Хитно епидемиолошко истраживање суспектних/вероватних случајева или кластера оболелих од новог вируса грипа, као и смртних исхода неопходно је спровести у следећим случајевима:

- Кластери*** случајева болести сличне грипу или акутних инфекција доњег респираторног тракта
- Тешке, необјашњене респираторне болести
- Промене у епидемиологији морталитета које су у вези са појавом болести сличне грипу или болести доњих респираторних путева, пораст броја смртних исхода обсервиране респираторне болести или пораст у јављању тешке акутне респираторне болести код претходно здравих одраслих или адолесцената и /или код трудница
- Неубичајено висок апсентизам у школама или радним местима

**** Две ли више особа код којих је откривен почетак болести унутар 7 дана на истој географској локацији и /или које су епидемиолошки повезане.*

У наведеним околностима потребно је попунити образац у прилогу 2, извршити узорковање материјала за вирусолошка испитивања, написати информацију о спроведеном истраживању и доставити Одељењу за превенцију и контролу заразних болести ИЗЈЗ Србије.

Активности на нивоу примарне здравствене заштите

На територији округа, надлежности ЗЗЈЗ где нису лабораторијски потврђени случајеви обољења изазвани новим вирусом грипа А(Х1Н1)в:

1. Поступа се у складу са процедурама из Стручно методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења новог соја вируса А(Х1Н1)в у Србију, а достављају се и подаци путем збирних пријава обољења сличних грипу („ИЛИ“/ОСГ) по дефиницији* из надзорних јединица/домова здравља у недељном режиму по узрастним групама.

**Обољење слично грипу(ОСГ)* је оно код којег постоји изненадна појава фебрилности (изнад 38°C), праћена боловима у мишићима и зглобовима, сувим кашљем и симптомима од стране горњих респираторних путева.

НАПОМЕНА: Дијагнозе према МКБ 10 које припадају акутној респираторној болести/инфекцији које **не треба** пријављивати у збирним пријавама као обољења слична грипу дате су у прилогу 3.

На територији округа, надлежности ИЗЈЗ/ЗЗЈЗ где су лабораторијски потврђени случајеви обољења изазваних новим вирусом грипа А(Х1Н1)в:

1. Изабрани лекари у примарној здравственој заштити достављају пријаве вероватних случајева новог вируса грипа А (Х1Н1)в надлежној епидемиолошкој служби ИЗЈЗ/ЗЗЈЗ на обрасцу у прилогу 1.

Изабрани лекар код случајева обољења сличних грипу неопходно је да спроводи:

- диференцијалне дијагностичке процедуре у односу на друге респираторне инфекције, укључујући и анализу крвне слике
- епидемиолошку анамнезу о контактима са особама које су имале акутну респираторну болест у последњих седам дана
- рано откривање плућних (пнеумонија) и екстрапулмоналних компликација
- симптоматску терапију уколико није утврђен узрок обољења
- ако се ради о благој клиничкој слици и радиографијом плућа нису уочене промене, даје савет о одржавању личне хигијене и препоруку за изолацију код куће до потпуног опоравка, уз максимално могуће смањење свих кућних и других контаката
- уколико радиографија показује уни или билатералне промене које упућују на развој пнеумоније или пацијент има тежу клиничку слику која брзо прогредира, упутити пацијента на болничко лечење

2. Уколико се ради о вероватном случају предузети мере личне заштите, као и мере према пацијенту ради превенције ширења инфекције на друге особе

3. Свако груписање вероватних случајева новог вируса грипа А(Х1Н1)в ОДМАХ телефоном пријавити надлежној епидемиолошкој служби ИЗЈЗ/ЗЗЈЗ

4. Достављају се и подаци путем збирних пријава обољења сличних грипу („ИЛИ“/ОСГ) по дефиницији* из надзорних јединица/домова здравља у недељном режиму по узрасним групама

**Обољење слично грипу(ОСГ)* је оно код којег постоји изненадна појава фебрилности (изнад 38°C), праћена боловима у мишићима и зглобовима, сувим кашљем и симптомима од стране горњих респираторних путева

НАПОМЕНА: Дијагнозе према МКБ 10 које припадају акутној респираторној болести/инфекцији које **не треба** пријављивати у збирним пријавама као обољења слична грипу дате су у прилогу 3

5. Због могуће појаве епидемијског таласа који се очекује током јесени, неходно је у домовима здравља организовати „Call Centre“ (пружање информација телефоном) са лекарима ради давања савета оболелима који ће бити лечени у кућним условима, уз укључивање патронажних служби и служби за кућну негу у поступку збрињавања оболелих у кућним условима у складу са могућностима

6. Организовање просторне сепарације и изолације у домовима здравља за пријем већег броја оболелих у епидемијском таласу који се буду обраћали здравственој служби са јасним показатељима правца кретања до надлежних лекара који ће спроводити тријажу

7. Примењивати мере за спречавање ширења инфекције у здравственим установама у складу са Мерама превенције и контроле ширења грипа у здравственим установама из Стручно методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења новог соја вируса грипа А(Х1Н1)в у Србију

8. Здравствено васпитни рад о мерама за спречавање и сузбијање ширења новог вируса грипа А (Х1Н1)в у популацији

Активности на нивоу секундарне здравствене заштите

1. Сваки случај болести сличне инфлуенци са тешком клиничком сликом који је хоспитализован, тешке акутне респираторне болести, или смртог исхода који се доводи у везу са претходним, неходно је одмах пријавити територијално надлежној епидемиолошкој служби на обрасцу у прилогу 1.

Код таквих случајева неходно је у договору са епидемиолошком службом организовати узорковање материјала за вирусолошко истраживање и попуњавање извештајног обрасца за лабораторијски потврђене случајеве новог вируса инфлуенце А(Х1Н1)в са сетом клиничких података (прилог 2).

2. Из надзорних јединица за тешку акутну респираторну болест* достављати недељне нулте извештаје о одсуству ове болести епидемиолошким службама територијално надлежних ИЗЈЗ/ЗЗЈЗ.

**Особа испуњава критеријум болести сличне инфлуенци и има ослабљено или отежано дисање и захтева хоспитализацију и/или интензивну негу.*

3. Због могуће појаве епидемијског таласа који се очекује током јесени, организовати просторну сепарацију и изолацију у здравственој установи за пријем већег броја оболелих, који буду захтевали хоспитализацију.

4. Примењивати мере за спречавање ширења инфекције у здравственим установама у складу са Мерама превенције и контроле ширења грипа у здравственим установама из Стручно методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења новог вируса грипа А(Х1Н1)в у Србију.

5. Лечити оболеле по клиничким индикацијама.

6. Антивирусну терапију применити у строго индикованим случајевима према упутству Клинике за инфективне и тропске болести у Београду из Стручно методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења новог соја вируса грипа А(Х1Н1)в у Србију.

Активности на нивоу терцијарне здравствене заштите

1. У случају да тежина клиничке слике захтева интензивно лечење уз респираторну потпору (тешки акутни респираторни дистрес) пацијенти се збрињавају у установама овог типа. Код таквих случајева неопходно је у договору са надлежном епидемиолошком службом хитно организовати истраживање, узорковање материјала за вирусолошко испитивање и попуњавање извештајног обрасца за лабораторијски потврђене случајеве новог вируса грипа А(Х1Н1)в са сетом клиничких података у прилогу 2, на почетку и на крају лечења, посебно ако случај није пријављен са секундарног нивоа територијално надлежној епидемиолошкој служби ИЗЈЗ/ЗЗЈЗ.

2. Због могуће појаве епидемијског таласа који се очекује током јесени, организовати просторну сепарацију и изолацију у здравственој установи за пријем оболелих, који буду захтевали респираторну потпору.

3. Примењивати мере за спречавање ширења инфекције у здравственим установама у складу са Мерама превенције и контроле ширења грипа у здравственим установама из Стручно методолошког упутства за спречавање уношења и контролу ширења новог соја вируса грипа АХ1Н1 у Србију.

4. Спроводити лечење оболелих у складу са протоколима за таква стања.

Прилог 3. Акутна респираторна инфекција

Дијагнозе према МКБ 10 које припадају акутној респираторној болести/инфекцији које **не треба** пријављивати у збирним пријавама кроз обољења слична грипу.

МКБ	ДИЈАГНОЗА
Б34	Виросис
J00	Акутни назофарингитис
J01, J01.0 - J01.9	Акутни синуситиси без обзира на локализацију
J02, J02.9	Акутни фарингитис
J04, J04.0 – J04.2	Акутни ларингитис и трахеитис
J05, J05.0	Акутни обструктивни ларингитис и епиглотитис
J06	Акутна инфекција горњих дисајних путева неодређена
J06.0	Акутни ларингофраингитис
J06.8	Друге врсте инфекција горњих дисајних путева
J06.9	Акутна инфекција горњих дисајних путева, неодређена
J12.0, J12.1, J12.2, J12.8, J12.9, J12	Друге вирусне пнеумоние, Неодређена вирусна пнеумониа
J20, J20.3 – J20.9	Акутни бронхитис, Акутни бронхитис узрокован различитим вирусним узрочницима
J21, J21.0, J21.8, J21.9	Акутни бронхиолитис
J22	Неодређена инфекција доњих дисајних путева

Прилог 2. Извештајни образац за лабораторијски потврђене случајеве пандемијске инфлуенце са сетом **клиничких података**

1. Подаци о случају

Национални ЕПИД број	
Датум рођења ...	или узраст....
Пол	

2. Симптоми

Датум почетка симптома

Симптоми у било ком периоду током трајања инфекције:

Означити уколико је Коментар, уколико
присутно са X постоји

Температура $\geq 38^{\circ}\text{C}$
Податак о
температури (није
мерена)

Гушобоља

Цурење носа

Кијање

Кашаљ

Отежано дисање

Коњуктивитис

Дијареа

Наузеја

Повраћање

Главобоља

Конвулзије

Промена стања
свести

Бол у мишићима

Бол у зглобовима

Крварење из носа

Други
симптоми/описати

3. Други анамнестички подаци

Да ли је пацијент примио неку од следећих вакцина или третман пре појаве болести?

Да Не Коментар

Да ли је пацијент примио вакцину против сезонског грипа током прошле године?

Да Не Коментар

Да ли је пацијент примио вакцину против пнеумокока?

Да Не Коментар

Да ли је узимао антивирусну профилаксу унутар 14 дана пре почетка болести?

Да Не Коментар

Ако је одговор Да, Коју (заокружити)?

Оселтамивир

Занамивир

Амантадин

Римантадин

Друго, навести

Да ли је пацијент имао неко од следећих болести/стања пре појаве болести (заокружити)?

Карцином

Дијабетес

ХИВ/други вид имунодефицијенције

Срчано обољење

Обољењања са конвулзијама

Обољење плућа

Астма

Трудноћа, навести месец...

Неухрањеност

Гојазност
Друго, навести

4. Пнеумонија, друге компликације

Да ли пацијент има клиничке знаке пнеумоније?

Да Не Непознато

Да ли је урађен РТГ плућа?

Да Не Непознато

Уколико је одговор Не или Непознато, прећи на одељак 5.

Примарна вирусна/инфлуенца пнеумонија дијагностикована? Да Не Непознато

Секундарна бактеријска пнеумонија дијагностикована? Да Не Непознато

Да ли је било других компликација (нпр. АРДС, отказивање функција више органа, промене на ЦНС)? Да Не Непознато

Уколико су регистроване, описати их.....

5. Третман

Датум првог јављања здравственом систему.....

Пацијент хоспитализован током инфекције Да Не Непознато

Уколико јесте, датум прве хоспитализације.....

Да ли је пацијент примљен у јединицу за интензивну негу? Да Не Непознато

Да ли је пацијент захтевао механичку вентилацију? Да Не Непознато

Да ли је пацијент случај примао антибиотике? Да Не Непознато

Да ли је примао антивирусну терапију? Да Не Непознато

Уколико је одговор Не, пређите на одељак 6.

Прилог 1. Пријава вероватног случаја обољења изазваног новим вирусом грипа типа А (Х1Н1)в/тешке акутне респираторне болести*

Име и презиме лекара _____
Здравствена установа _____
Датум _____

Име и презиме
пацијента _____
Матични Број/еви
број телефона _____
Тачна
адреса _____
Установа где је особа запослена ...
Занимање...

**ПРИЛИКОМ ПРЕГЛЕДА ПРЕДУЗЕТИ СТАНДАРДНЕ МЕРЕ ЗАШТИТЕ
КАО И МЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ШИРЕЊА ИНФЕКЦИЈЕ ПУТЕМ
КАПЉИЦА**

Пацијент има:

високу температуру (> 38°C) ДА

и

кашаљ или отежано дисање ДА

и

**једно или више од доле наведених могућих излагања током 7 дана пре појаве
симптома**

- **близак контакт¹** са особом која је лабораторијски потврђен или вероватан
случај новог вируса грипа А (Х1Н1)в**;

ДА

НЕ

- податак о путовању у зону са актуелном локалном трансмисијом²;

ДА

НЕ

- боравак у зони са актуелном локалном трансмисијом,

ДА

НЕ

¹ **Близак контакт:** Особе које су неговале, живеле са, или имале директан контакт са респираторним секретима или телесним течностима вероватног случаја новог вируса грипа А(Х1Н1)в. (Примери блиског контакта укључују љубљење или мажење, заједничку употребу прибора за јело или пиће, блиску конверзацију (удаљеност мања од 2м), лекарски преглед и сваки други директан физички контакт између особа. Близак контакт не укључује активности као што су шетња са особом или седење преко пута са особом у просторији у кратком временском периоду)

² **Зоне са актуелном локалном трансмисијом новог вируса грипа:** Зона у којој је потврђено локално интерхумано преношење новог вируса грипа А(Х1Н1)в и пријављено од стране националних здравствених власти - **доступно на www.batut.org.rs**

